

Casa Andronescu din Târgoviște, mai 2020

Profesor dr. Cornel MĂRCULESCU

TÂRGOVIȘTE – ORAȘUL TRIDENTULUI FAMILIILOR BOIEREȘTI ANDRONESCU- VLĂDESCU-STEMATIU

ȘCOALA GIMNAZIALĂ „DORA DALLES” BUCȘANI, JUD. DÂMBOVIȚA

Cele mai vechi atestări ale existenței neamului Androneștilor, încă din secolele XVII-XVIII ne sunt oferite de Biserica Sf. Nicolae-Andronești din Târgoviște, menționată de Nicolae Iorga în studiul său dedicat monumentelor târgoviștene.

Nicolae Andronescu a fost fiul preotului Androne, căsătorit cu Ana, fata preotului popa Vodă. Preotul Androne a reușit între anii 1768-1769 să zugrăvească din nou cu odoare „de argint”, biserica Sfântul Nicolae, astfel încât, în urma acestei acțiuni, popa Androne a devenit ctitor al acestei biserici, care ulterior a luat numele familiei sale, numindu-se Biserica „Sf. Nicolae” Andronești. Așa cum reiese din mărturiile preotului Anghel din 10 iunie 1808 înscrise într-o evanghelie, se pare că popa Androne ar fi decedat la 24 martie 1809, și ar fi păstorit la Biserica „Sf. Nicolae” timp de 43 de ani, ceea ce se deduce că s-ar fi născut undeva între anii 1745-1750.

Fiul acestuia, Nicolae a dăruit „12 minee” bisericii reparate de către tatăl său, fiind interesat să păstreze tradiția de ctitor al Bisericii „Doamna Elina”, soția lui Matei Basarsab. Nicolae Andronescu a fost membru al delegației orașenilor târgovișteni care în 1820-1821

Constantin Sănătescu alături de soția Gabriela Stematiu, 1941

a mers la București, cu scopul de a-l determina pe domnitorul Alexandru Șuțu să renunțe la răpirea moșiei orașului care urma să fie dată zestre ficei sale Catinca la căsătoria sa cu Manolache Băleanu, fapt pentru care a fost închis, iar ulterior, a fost polcovnic și conducătorul răscoalei Târgoviștenilor la 1821, apoi Logofăt „da Divan”.

În iunie 1827, Nicolae Andronescu ocupă funcția de județ al orașului, iar începând din decembrie 1831, a fost numit ca președinte al noului Sfat Orășenesc, calitate în care a intervenit în momentul în care ceaușul Hristodorescu (primul brutar cu contract al orașului Târgoviște, după anul 1831), nu a respectat contractul și a comercializat „pâine necoaptă, cu totul proastă și de nesuferit”, îndemnând lucrătorii „a scoate pâine cu îndestulare și bună, pentru a nu pătimi hălăduitorii orașului”

Din păcate, Nicolae Andronescu nu a fost sprijinit de către ceilalți membri ai Sfatului Orășenesc, astfel încât, la 24 iunie 1832 când Pavel Kiseleff a vizitat orașul a dispus organizarea de noi alegeri, fiind ulterior înlocuit din funcție, în ciuda măsurii năstrușnice a președintelui Andronescu de a pune

lăutarii să cânte la principalele intersecții pe unde urma să treacă Pavel Kiseleff. Merită menționat faptul că, Nicolae Andronescu a fost ultimul județ cunoscut al orașului, și în același timp, primul prezident al Sfatului Orășenesc Târgoviște. De precizat este faptul că, Nicolae Andronescu a decedat în anul 1849, fiind înhumat în ctitoria familiei sale, Biserica Sf. Nicolae - Andronești. Nepotul său, Ioniță Andronescu (1821-1894), participant la revoluția de la 1848 alături de Ion Heliade Rădulescu, este cel care a dat naștere primei ramuri a familiei Andronescu, prin căsătoria cu Alexandrina Vlădescu, fiica serdarului Mihalache Vlădescu (1800-1868) și a Elenei Brătescu, împreună având 10 copii, printre care și generalul de divizie Matei Vlădescu (1835-1901), care își doarme somnul de veci în cimitirul de la Mănăstirea Viforâta. Dacă serdarul era un descendent al unei vechi familii din Vâlcea, în schimb, Elena Brătescu era fiica postelnicului Mihail Brătescu, din care descinde și poetul Alexandru Brătescu Voinești, nepot de fiu al lui Nicolae Brătescu, fratele Elenei Brătescu-Vlădescu.

Fără a mai intra în detaliile și alianțele matrimoniale ale mării familii a boierilor Andronescu din Târgoviște, care are o istorie deosebit de interesantă ce se întinde pe durata a cel puțin două secole, și care face obiectul unei minuțioase cercetări științifice asupra căreia și-a adus o contribuție însemnată Alin Bogdan Popescu, un descendent al acestei importante familii din orașul de sub Turnul Chindiei, ne propunem să vă prezentăm una dintre casele ce au aparținut acestei familii, situată în Târgoviște, pe str. Ion Heliade Rădulescu, nr. 22.

Clădirea a fost construită la sfârșitul secolului al XIX-lea (1880), în stil neoclasic dar având și unele ornamente ale stilului românesc, fără etaj dar cu toate camerele

situate la nivel înalt față de sol, deoarece are beciuri la demisol pe toată suprafața, casa având ferestre mari, decorații cu stucatură și elemente geometrice, încadrate de ornamente de bun gust. Intrarea se face pe latura dinspre curte, către sud, cu plan octogonal cu fronton deasupra intrării, accesul realizându-se pe o serie de trepte de piatră ce urcă spre o ușă masivă lucrată în mod artistic.

În primele decenii ale secolului al XX-lea, aici a locuit familia colonelului Andronescu, un ofițer al Școlii de Cavalerie din Târgoviște, un om scund, destul de firav ca înfățișare, cu o figură marcată de o mustăcioară căruntă tunsă scurt, căsătorit cu o descendentă a unei vechi familii boierești de pe aceste meleaguri: Dudescu. Se pare că, în afară de moșiile Dudeștilor din apropierea orașului Târgoviște, aceștia erau proprietari pe o mare parte din cartierul unde s-a ridicat această casă, având astfel limitele pe trei străzi: Ion Heliade Rădulescu, Calea Domnească și Lt. Pârvan Popescu. După moartea soților Andronescu, undeva înainte de 1939, în casă a rămas fiul acestora Bibi Andronescu, absolvent al facultății de Drept din București, care a reușit să intre în magistratură pentru scurt timp, dar îndepărtat ulterior din cauza originii sale considerată „nesănătoasă” în acele vremuri tulburi de după al doilea război mondial. Un aspect deosebit de important și mai puțin cunoscut, este faptul că tot în perioada comunistă, casa colonelului Andronescu a servit ca loc de detenție al fostei Securități, casa beneficiind de camere amplasate la demisol și dispuse pe întreaga suprafață a imobilului, deosebit de „utile” pentru procesul de epurare politică și intelectuală, și nu numai.

Considerată una din cele mai mari clădiri din Târgoviștea interbelică, Casa Matei Vlădescu situată pe Calea Domnească din Târgoviște,

la nr. 167-169, a fost construită în secolul al XVIII-lea, reprezentând un monument de arhitectură de tip vilă în stil românesc, ce prezintă de fapt două corpuri de case, și care ulterior a fost transformată în anul 1912 în stil neoromânesc, cu multe elemente specifice la interior. Impunătoarea construcție arhitectonică, este menționată în 1879 ca proprietate a generalului Matei Vlădescu, iar la începutul secolului al XX-lea, clădirea se afla în posesia marelui negustor Cota, cel care a oferit casele drept „dotă” fiicei sale cu ocazia căsătoriei acesteia cu Paul Nicoară, un tânăr ofițer din Regimentul 22 Infanterie.

Matei Vlădescu s-a născut în casele părintești de lângă ruinele Curții Domnești de la Târgoviște, la 2 februarie 1835, în familia serdarului Mihalache (Mihail) Vlădescu (1800-1868) și a Elenei Brătescu, serdarul fiind un descendent al vechii familii boierești Vlădescu (ramura de Vâlcea), iar Elena era fiica postelnicului Mihail Brătescu, din care descinde și scriitorul Ioan Al. Brătescu-Voinești, nepot de fiu al lui Nicolae Brătescu, fratele Elenei Brătescu-Vlădescu. Familia lui Mihalache Vlădescu, era completată cu mezina Alexandrina, care a fost căsătorită cu Ioniță (Niță) Andronescu (1821-1894) pitar și tist de dorobanți al Orașului, fiul Postelnicului Dimitrie și al Elisabetei, participant alături de Ion Heliade Rădulescu la revoluția de la 1848. Boierii Vlădești, atâta cei din Vâlcea cât și cei din Argeș, se pare că descindeau din neamul Barasarabilor și erau înrudiți între ei, cei din Vâlcea fiind considerați de unii istorici coborâtori din Staico (Stanil) fratele mai mic al lui Mircea cel Bătrân, iar pe cei din ramura de Argeș, ca fiind coborâtori din Domnica sora lui Radu de la Afumați, nepotul de fiu al lui Mircea cel Bătrân, căsătorită cu Marele Vornic Dobromir, nepotul de fiu al Jupânului Albu-Negru care

a trăit în jurul anului 1430.

Plecând din Vâlcea la începutul secolului al XIX-lea, serdarul Mihalache Vlădescu s-a stabilit la Târgoviște, fiind al treilea la părinți (având doi frați mai mari, pe Theodorache și Nituică, diminutiv de la Nicolae), și care a ajuns judecător la Tribunal și a deținut între anii 1835-1839, funcția de Prezident al Sfatului Orașenesc al Târgoviștei (echivalentul actual al funcției de Primar).

Matei Vlădescu s-a bucurat de suportul material și intelectual al tatălui său, Mihai Vlădescu, cunoscut în epocă de a fi fost un animator constant în coordonarea lucrărilor de restaurare a unor monumente istorice din orașul Târgoviște. În plus, serdarul Mihalache Vlădescu a îndeplinit diferite misiuni legate de conservarea monumentelor istorice, ca aceea de ispravnic la lucrările de restaurare ale Mănăstirii Dealu, pe vremea domnului Gheorghe Bibescu, dar și îngrijitor al Curții Domnești, astfel încât, mediul familial l-a pregătit și l-a determinat să urmeze cariera militară. După ce a frecventat cursurile Școlii Naționale din Târgoviște, unde, în 1845 s-a numărat printre premianții clasei a III-a, tânărul Matei Vlădescu, a urmat și absolvit între anii 1850-1856 cursurile Școlii Militare de Ofițeri din București, fiind avansat la gradul de locotenent. Ulterior, a trecut cu brio prin toate gradele militare, de la cea de sublocotenent în 1856, la cea de colonel, obținut în 1873. La izbucnirea conflictului în Balcani între Imperiul Otoman și Rusia, pe colonelul Matei Vlădescu l-a găsit „Războiul de Independență în funcția de comandant al Brigăzii I Infanterie, din Divizia a III-a Infanterie, aflată în structura Corpului 2 Armată”. În calitate pe care o deținea, Matei Vlădescu acționează în zona Galați, Barboși, Brăila, pentru ca trupele otomane să nu înainteze dinspre Turtucaia în

această zonă. Formațiunea sa militară a ocupat, apoi, poziții la nord de Dunăre, în zona Cetate, Calafat, cu scopul de apărare a teritoriului românesc de atacurile turcești.

La 9 iulie 1877, Matei Vlădescu este prezent la bombardarea cetății Vidinului, la recunoașteri ale inamicului pe malul drept al Dunării și la sprijinirea trupelor ruse pentru a trece în Bulgaria, pe direcția Plevna. La 17 august 1877, brigada comandată de colonelul Matei Vlădescu a trecut Dunărea pe la Siliștioara, acționând în raionul Ghigen, Bešli, Krușovene, apoi pe râul Vid, atingând localitățile Kalișovăț și Verbița. Marea înclăștare de foc, cu inamicul, o aflăm prin participarea Brigăzii I Infanterie, de sub comanda sa, la cucerirea redutei Grivița I, la 30 august 1877. În toamna anului 1877, Brigada I, comandată de colonelul Matei Vlădescu, a avut o contribuție însemnată la decimarea trupelor otomane: „La 8 Octombrie, Brigada a II-a condusa de col. Matei Vlădescu, redusă la un regiment de linie (III) și la un batalion din al 6-lea regiment de dorobanți, ocupat reduta Grivița unde a stat până la căderea Plevnei, alternând cu brigada colonelului C. Budișteanu. O mare parte din rezerva armatei turcești, a depus armele înainte brigadei Matei Vlădescu”. C-tin Bacalbasa, „Bucureștii de altă dată”

Unitatea s-a făcut apoi cunoscută prin contribuția adusă la încercuirea generalului turc Osman Pașa, la Plevna, la 28 noiembrie

Casa Matei Vlădescu din Târgoviște, ianuarie 2021

Generalul Matei Vlădescu (1835-1901)

1877, iar colonelul Matei Vlădescu este martor, alături de alți ofițeri, la predarea acestui ofițer otoman în mâinile colonelului român Mihail Cristodulo Cerchez: „La 29 noiembrie 1877, colonelul Matei Vlădescu, comandantul Brigăzii I, raporta colonelului Cerchez, comandantul Diviziei a II-a, comportarea vitejească a ostașilor acestui regiment, care a luat un drapel, 5 tunuri de munte, 15 tunuri de diferite calibre, 350 de cai și mai multe mii de prizonieri, propunând acordarea medaliei <<Steaua României>> la 8 ofițeri”.

După capitularea armatei otomane (45 000 de oameni), prin Înaltul Ordin de zi nr. 174, din 5 decembrie 1877, are loc o nouă organizare a armatei române, iar Regimentului III Linie Dâmbovița, îi revine rolul de a participa, împreună cu alte regimente încadrate în Divizia a III-a, condusă de generalul Racoviță, și Brigada I, condusă de colonelul Matei Vlădescu, la escortarea prizonierilor turci la București. Astfel, Brigada I Infanterie, din Divizia a III-a, comandată de colonelul Matei Vlădescu, un fiu al orașului Târgoviște, a escortat alături de Regimentul IV Călărași, convoaiele de prizonieri turci, până la București și Târgoviște, unde au sosit la începutul lunii decembrie

1877. O parte dintre aceștia (800), au fost internați la Mănăstirea Dealu, în timp ce răniții și bolnavii au fost repartizați la spitalul militar de la Fonderia de tunuri din Târgoviște. Condițiile în care erau escortați prizonierii turci au fost foarte grele și armata română era obstrucționată în a-și îndeplini misiunea încredințată, deoarece „...furnizorii ruși nu dau prizonierilor rația hotărâtă de autoritățile ruse, nici nu-i hrănesc pe toți, încât mulți rămân nemâncați...iar, în plus, spitalul rus din Nicopole a refuzat primirea prizonierilor bolnavi, încât a trebuit a-i pune în spitalul român din Măgurele”, declara colonelul Matei Vlădescu, comandantul Brigăzii I.

La sfârșitul războiului din Balcani, colonelul Matei Vlădescu a avut bucuria să treacă alături de ostașii pe care i-a comandat, pe sub Arcul de Triumf, prin fața principelui Carol I, din partea căruia a primit felicitările de rigoare și decorațiile pentru „...faptele de arme dovedite pe câmpul de luptă(...) Ordinul „Steaua României”, cu Medalia „Trecerea Dunării”, și Medalia „Virtutea Militară de Aur”. De asemenea, colonelul Matei Vlădescu pentru modul cum a acționat și a condus trupele de sub comanda sa în Războiul de Independență, a fost avansat general la 10 mai 1893 și numit în Statul Major General al Armatei Române.

Despre faptele și contribuția colonelului Matei Vlădescu la Războiul de Independență de la 1877-1878, este amintit și în „Albumul Armatei Române”, apărut la 10 mai 1902, din paginile căruia spicuim: „...Recunoașterea faptelor de arme ale generalului Matei Vlădescu ne întărește convingerea că acest brav oștean a fost cinstea și gloria Armatei Române, dintre cei mai valoroși ofițeri din Războiul de Independență”.

Ulterior, generalul Matei Vlădescu a fost numit la conducerea

Divizei a II-a (1883-1889), a Diviziei I (1889-1892) și apoi a Diviziei a V-a Teritorială, cu sediul la Tulcea, devenită Divizia Activă - Constanța. În această ultimă calitate de comandant, generalul Matei Vlădescu a intrat în Dobrogea triumfător în octombrie 1878, provincie care era alipită României după cinci secole de dominație otomană. În perioada 05.11.1889 - 15.02.1891, generalul Matei Vlădescu a îndeplinit funcția de Ministru al Apărării Naționale (de Război), iar în 1892 a fost numit Șef al Statului Major Regal și șef al Casei Regale.

Matei Vlădescu a fost înmormântat în anul 1901 în cavoul familiei aflat la Mănăstirea Viforata, județul Dâmbovița, mausoleul fiind o creație reprezentativă a celui care a lăsat Târgoviștei o importantă moștenire artistică, Frederick Storck (1872-1942), cel mai de seamă reprezentant al familiei Storck, rezultat din a doua căsătorie a lui Karl Storck (1826-1887) cu nemțoaica Fredericke Oleschner. Pe piatra de mormânt sunt înscrise numele din neamul Vlădescului: Serdarul Mihail Vlădescu, 1800-1868; Elena, soția lui, 1808-1847; general Matei Vlădescu, 1835-1901; sublocotenent Eugeniu Vlădescu, 1868-1892; căpitan Emil Vlădescu, 1866-1907; general Gheorghe Vlădescu, 1868-1939.

Situată pe strada I. C. Vissarion (fostă strada Stematiu), la nr. 4, casa general Constantin Sănătescu a fost construită în 1890 în stil eclectic cu decorațiuni la ferestre și copertină din fier forjat la intrare, și a aparținut negustorului Ion Constantinescu, care a vândut-o ulterior familiei Alexandru și Elena Stematiu (născută Andronescu, soră cu poeta Smaranda Gheorghiu). Imobilul a revenit ca zestre fiicei sale Gabriela (1891-1972), la căsătoria acesteia cu generalul Constantin Sănătescu în anul 1911. Trebuie spus că Gabriela Stematiu-Sănătescu nu a locuit efectiv în această casă cu

generalul Sănătescu, și a mai avut două surori: Angelica (1893-1970), căsătorită cu ofițerul Ioan Feraru (văr primar cu Henri Coandă) și Viorica (1892-1966), căsătorită cu magistratul Constantin Cosma, dar și un frate Matei Stematiu (1889-1979), căsătorit cu Constanța (1902-1979), o descendentă din familia de mari negustori Stancu Becheanu, care era verișoară cu Ecaterina Lipatti, soția lui Virgil Madgearu.

Constantin Sănătescu s-a născut la 14 ianuarie 1885 în casa părinților Gheorghe și a Elenei Staicu-Sănătescu, din Craiova, strada Știrbei Vodă nr. 31, fiind cel mai mare între cei patru copii ai familiei Sănătescu. Mama viitorului general Constantin Sănătescu, era fiica moșierului Nicolache Staicu, al cărui frate, Sterie Staicu (1833-1926), a adoptat-o pe Elena, acesta neavând copii. După moartea prematură a soției sale la numai 35 de ani, Gheorghe Sănătescu (1858 – 1942) a mai fost căsătorit de două ori: cu Ana Săvoiu, fiica lui Constantin Săvoiu, prefect de Gorj, și a Anetei Borănescu, având un fiu, pe Jules (aviator și pictor), dar și cu Valeria Ioana Mehedințeanu (1880 – 1955), nepoată de fică a poetului Grigore Alexandrescu, cu care a mai avut un fiu, pe Mihail (a fost căsătorit cu Maria, fiica baronului von Bibra din Bucovina, cu care nu a avut copii, stingându-se astfel posteritatea poetului Grigore Alexandrescu). Constantin Sănătescu a urmat cursurile școlii primare și gimnaziale la Craiova, la Institutul Javait și Liceul Carol I, iar după ce tatăl său a fost mutat în anul 1900 în funcția de comandant al Regimentului 17 Mehedinți din Turnu Severin, și-a continuat studiile la Liceul Traian, iar ultima clasă de liceu a făcut-o la Școala Fiilor de Militari din Iași.

La 1 septembrie 1905, după un examen deosebit de complex, Constantin Sănătescu a fost admis la Școala militară de Infanterie și Cavalerie din București, fiind apreciat ca un elev bun în orice privință, încă din primul an, acordându-i-se la 10 mai 1906, prin brevetul 265, „Medalia Jubiliară Carol”. La absolvirea școlii, a fost clasificat primul, primind aprecieri laudative de la colonelul Gărdescu, comandantul școlii: „Sănătescu este un element eminent, dotat de la natură cu multe calități bune, care fuge de proptele și numai prin muncă demnă pornită din convingere a ajuns să se distingă de camarazii săi”, fiind avansat ulterior sublocotenent și repartizat comandant de pluton la Regimentul 5 Roșiori. După ce a obținut rezultate foarte bune cu regimentul la manevrele anuale ale diviziei de roșiori, Constantin Sănătescu a fost trimis în 1908 să urmeze cursurile Școlii Speciale de Cavalerie de la Târgoviște, clasificându-se la absolvire al doilea din 34, cu nota 17,47.

Începând din anul 1910 este avansat locotenent și mutat la Școala Specială de Cavalerie de la Târgoviște, primind funcția de comandant de pluton pentru

tinerii cu termen redus. Din acest moment, viața sa a fost legată de orașul de la Chindie, astfel încât, la 4 decembrie 1911, cu acordul Corpului 2 Armată, tânărul Constantin Sănătescu s-a căsătorit cu Gabriela Stematiu (1891-1972), fiica unui proprietar și comerciant Alexandru Stematiu, fratele lui Ion I. Stematiu, fost primar al orașului Târgoviște între 1 martie 1896 - 2 septembrie 1897 și 13 ianuarie 1904 - 12 ianuarie 1905. La scurt timp, s-a născut la 21 iulie 1913, la Târgoviște, unicul copil al viitorului general, Gabriela, care s-a căsătorit la 23 iunie 1943, la București, cu doctorul specialist în chirurgie cardiovasculară Tiberiu Ghițescu, nepotul de fiu al lui Ghiță, fratele lui Nicolae Grigorescu, celebrul pictor născut în localitatea Pitaru, județul Dâmbovița.

În perioada 1911-1914, Constantin Sănătescu a îndeplinit mai multe sarcini în cadrul Școlii de Cavalerie de la Târgoviște: serviciul de aprovizionare, ofițer de ordonanță pe lângă Brigada Independentă de Cavalerie, profesor de regulamente și serviciul în campanie, ajutor de profesor de scrimă și gimnastică, ofițer de legătură în timpul Campaniei din Bulgaria din 1913. La declanșarea primului război mondial, era comandant de escadron la Regimentul 10 Călărași din garnizoana Tulcea, primind aprecieri de la locotenent colonel Marini, comandantul regimentului. În vederea asigurării necesarului de cai pentru armata română, la 1 februarie 1916, Constantin Sănătescu a făcut parte din comisia care a mers în Rusia cu scopul de a evalua și a dispune ce efective de cai urmau să fie achiziționate. În timpul Războiului de Întregire, Constantin Sănătescu a îndeplinit mai multe misiuni dificile, participând în luptele de la Comak, Cuiundjuk, Cucimar, Caragaci, Amzaci, Karakioi (campania din 1916), Soveja, Câmpuri, Răchițașul Mic și Muncelul (campania din 1917), fiind apreciat de superiorii săi și decorat cu diferite ordine și medalii. După ce și-a încheiat activitatea la Marele Cartier General la 1 iunie 1918, Constantin Sănătescu a fost mutat la cererea sa la Școala Militară de Cavalerie, unde timp de un an a predat cursul de fortificații și a îndeplinit și funcția de inspector de studii la elevii rezerviști.

Carierea militară a ofițerului Constantin Sănătescu a continuat prin urmarea cursurilor Școlii Superioare de Război între anii 1919-1920, clasificându-se la absolvirea acestora al treilea din 40 de cursanți, cu media 7,27, fiind apreciat de colonelul Dumitru Constantinescu, comandantul celebrei instituții de învățământ militar. De aici, tânărul maior a fost repartizat la Secția Operații în cadrul Marelui Stat Major, având ca sarcină să se ocupe de studiul armatei bolșevice. Un an mai târziu, este avansat locotenent colonel la 1 mai 1921 și numit șef al Biroului I în cadrul Secției Operații din Marele Stat Major, activitatea lui Constantin Sănătescu

fiind până în anul 1926 una deosebit de complexă: elaborează Ipoteza Ștefan (de apărare a frontierei de est) și Ipoteza Dragoș (apărarea Inspectoratului 1 Armată, precum și a Corpurilor 3 și 4 Armată), este profesor la cursul de informații al căpitanilor aspiranți la gradul de maior, curs organizat de colonelul Radu Rosetti, dar și profesor de Tactica Cavaleriei la Școala Superioară de Război, își aduce contribuția la elaborarea variantelor de colaborare și apărare, conform Stadiului 5 încheiat cu Statul Major al armatei poloneze, fiind elogiat de către șeful său direct, colonelul Petre Dumitrescu, ca fiind un ofițer eminent din toate punctele de vedere.

În perioada 1 noiembrie 1926-30 iunie 1928, Constantin Sănătescu a fost șef al Serviciului Secretariat General din Ministerul de Război, unde s-a achitat cu pricepere și mult tact de toate atribuțiile, fiind remarcat și apreciat ca un ofițer de mare valoare care se distinge datorită caracterului său, de către generalul Toma Dumitrescu, secretarul general al Ministerului de Război, dar și de către generalul Paul Angelescu, ministrul de război. După această funcție, colonelul Constantin Sănătescu a primit o nouă provocare în cariera sa, fiind numit la 1 iulie 1928, atașat militar la Londra, unde, până la 31 octombrie 1930, a avut ca sarcină culegerea de informații despre armata engleză.

La sfârșitul misiunii sale din capitala Angliei, colonelul Constantin Sănătescu a revenit în țară, unde, în perioada noiembrie 1930-octombrie 1933, a îndeplinit funcția de comandant al Regimentului de Escortă Regală, timp în care a urmat în 1932 un curs special pentru comandanții de regimente referitor la utilizarea gazelor de luptă. Urmează o perioadă scurtă de șase luni în care a fost șef de stat major la Inspectoratul General al Cavaleriei (octombrie 1933-martie 1934), după care, până în iunie 1935 a îndeplinit funcția de șef al Secției a V-a (Instrucție) din Marele Stat Major. Până la declanșarea războiului pentru eliberarea Basarabiei și a nordului Bucovinei, generalul Constantin Sănătescu a îndeplinit următoarele funcții: comandant al Brigăzii 3 Cavalerie Cernăuți (iunie 1935-noiembrie 1937), prim subșef al Marelui Stat Major (noiembrie 1937-februarie 1939), comandant al Corpului 8 Armată Dorohoi (septembrie 1939-august 1940), comandant al Corpului de Cavalerie subordonat Armatei 3, comandată de generalul Iosif Iacobici (august 1940-februarie 1941), comandant al Corpului 4 Armată Iași, aflat în subordinea Armatei 4, comandată de generalul Nicolae Ciupercă (februarie 1941-martie 1943). La 1 septembrie 1940, generalul Constantin Sănătescu a fost numit șef al Comisiei de fixare a frontierei cu U.R.S.S., iar la întoarcerea în țară era informat că va prelua comanda Corpului de Munte din Piatra Neamț, însă, acest lucru nu s-a mai întâmplat deoarece

a fost chemat de urgență la București, unde a fost numit comandantul militar al Capitalei, funcție în care a coordonat și condus operațiile de lichidare a rebeliunii legionare din 21-23 ianuarie 1941.

Ajunge în fruntea Corpului 4 Armată în a doua campanie din Rusia, până la Cotul Donului, în octombrie 1942, unde îl cunoaște pe colonelul Titus Gârbea, șef al Detașamentului român de legătură pe lângă comandamentul german al Grupului de Armate „Sud”. După ce supraveghează retragerea trupelor române din Crimeea, generalul Constantin Sănătescu este chemat în țară la 20 martie 1943, iar la propunerea mareșalului Ion Antonescu, a fost numit șef al Casei Militare Regale, dar a păstrat și comanda Corpului 4 Armată, unde funcția a fost asigurată până la 24 ianuarie 1944, de generalul Constantin Nicolescu. În noua funcție, generalul Constantin Sănătescu a participat la 30 august 1943 alături de regele Mihai, la funeraliile mareșalului Constantin Prezan de la Schinetea Mare, iar în toamna aceluiași an, l-a reprezentat la Sofia pe regele Mihai la funeraliile regelui Boris al Bulgariei.

În perioada aprilie-august 1944, generalul Constantin Sănătescu a fost Mareșal al Palatului, demnitate în care a reușit alături de generalul Titus Gârbea, în urma a douăzeci de întrevederi cu acesta, să elaboreze planul care a condus la ieșirea din războiul alături de Germania și trecerea României de partea Națiunilor Unite. De altfel, a avut un rol decisiv în pregătirea armistițiului cu puterile aliate și a actului de la 23 august 1944, fiind singurul martor al întreprinderii de la Palat din 23 august 1944 dintre regele Mihai, Mareșalul Ion Antonescu și Mihai Antonescu. Odată cu actul din 23 august 1944, generalul Constantin Sănătescu a fost numit prim ministru (23 august-5 decembrie 1944), demnitate în care a organizat apărarea Capitalei împotriva nemților, iar ulterior întoarcerea armelor și campania spre vest. Tot în această perioadă cât a fost prim ministru, a dus o luptă inegală cu noul aliat Rusia, care urmărea să transforme România într-un stat comunist dirijat de Moscova, și care solicita „pedepsirea celor vinovați de dezastrul țării”. Confruntându-se cu noile directive, generalul Constantin Sănătescu a căutat să soluționeze „drama generalilor români”, intervenind la ministrul Ioan Christu, președintele Comisiei Române pentru Aplicarea Armistițiului, pentru cei considerați „vinovați”: generalii Petre Dumitrescu, Ilie Șteflea, Ion Arbore, Nicolae Macici, Gheorghe Potopeanu și Radu Korne (soluționarea cererii acestuia a fost însă fără succes).

La sfârșitul anului 1944, generalul Constantin Sănătescu a demisionat din funcția de prim ministru și a fost numit șef al Marelui Stat Major, funcție pe care a deținut-o până 20 iunie 1945, când, prin Înaltul Decret nr. 1967, a fost numit inspector general de

armată la Inspectoratul General de Armată nr. 2. Până la 8 noiembrie 1947 când a decedat fiind răpus de un cancer renal și o metastază osoasă, a fost martorul procesului de sovietizare treptată a României, și a mai fost investit în două funcții importante: președinte activ al Ordinului „Mihai Viteazul cu spade (25 iunie 1946) și comandant al Corpului 6 Teritorial (18 iunie 1946). Constantin Sănătescu a fost ultimul general care a fost înmormântat cu toate onorurile cuvenite gradului său, la data de 10 noiembrie 1947, în Cimitirul Bellu civil, după ce slujba religioasă fusese oficiată la Biserica Mihai Vodă din București, la care a participat un grup restrâns de persoane, dar unde au fost depuse coroane din partea regelui, a reginei-mamă și a Președinției de Consiliu, în timp ce o unitate din Regimentul de Gardă Călare a defilat în fața sicriului. La Cimitirul Bellu, înainte de a fi înhumat în criptă, pe capacul sicriului au fost ținute, potrivit tradiției, sabia scoasă din teacă în chip de cruce, având deasupra șapca militară, iar în mentalitatea colectivă răsuna îndemnul pe care însuși generalul Constantin Sănătescu îl adresa ofițerilor: „Mai presus de toate, iubiți-vă țara în care ați văzut

Mausoleul generalului Matei Vlădescu realizat de Carol Storck, aflat în cimitirul de la Mănăstirea Viforâta, ianuarie 2021

lumina zilei pentru prima oară, fiind totdeauna gata pentru sacrificiul cel mare pentru Patrie și Tron”.

Pe parcursul carierei militare, Constantin Sănătescu a fost recompensat cu următoarele distincții, ordine și medalii: Ordinul „Steaua României”, în gradele de mare ofițer, comandor, ofițer și cavalier; Ordinul „Coroana României”, în gradele de ofițer și comandor; Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a cu spade; Ordinul sârbesc „Sfântul Sava”, clasa I; Ordinul polonez „Polonia Restituta”, în gradele de comandor și mare ofițer; Ordinul rusesc „Sfânta Ana”, clasa a II-a; Ordinul cehoslovac „Leul Alb”, în grad de mare ofițer; Ordinul german „Crucea de Fier”, clasa I; „Crucea Meritului” cu placă a ordinului „Vulturul German”; Medalia Jubiliară Carol I (1906); Medalia „Avântul Țării” (1913); Crucea comemorativă a războiului 1916-1918; Crucea de Război Franța (1918); Medalia „Victoria” (1920); Medalia „Cruciada împotriva comunismului” (1941); Medalia sovietică „Victoria împotriva fascismului (1945).

Surse:

Arhivele Naționale Istorice Centrale București, fond *Casa Regală și Președinția Consiliului de Miniștri*;

Arhivele Militare Române, *Memoriu personal al generalului Constantin Sănătescu*, promoția 1907, arma cavalerie;

Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Dâmbovița, fond *Primăria orașului Târgoviște*;

Războiul pentru independența României. Documente militare, Noua Tipografie Națională, str. Academiei, București, 1880;

Dimitrie R. Rosetti, *Dicționarul contemporanilor*, Editura Lito-Tipografiei „Populara”, Ediția I, București, 1897;

Albumul Armatei Române, Editura Librăriei Soccec, București, 10 mai 1902;

Nicolae Iorga, *Studii și documente*

cu privire la istoria românilor, vol. XVI, Documente și regeste din colecții de familie, Editura Ministerului de Instrucție, București, 1906;

Petre Gheorghe Bîrlea, *O româncă spre Polul Nord*, Editura Sport-Turism, București, 1988;

Luchian Deaconu, *Căpitan Constantin Sănătescu, însemnări zilnice din timpul primului război mondial*, în „Oltenia. Studii și comunicări arheologie, istorie, etnografie, arta naturii”, Anul VII-VIII, Craiova, 1988-1989;

Constantin Sănătescu, *Jurnal*, cu o prefață de Simona Ghițescu-Sănătescu, Editura Humanitas, București, 1993;

Florică Dobre, Alexandru Duțu, *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, Editura Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, vol. I-II, București, 2001-2002;

Marcel Dumitru Ciucă, *Guvernarea Constantin Sănătescu. Stenogramele ședințelor Consiliului de Miniștri*, Editura Saeculum, București, 2012;

Enciclopedia orașului Târgoviște, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2012;

Eugen Ichim, *Generalul Constantin Sănătescu. Pentru țară și tron*, Editura Militară, București, 2014;

Mihai Sorin Rădulescu, *Genealogii*, Editura Vremea, București, 2018;

Alin Bogdan Popescu, *Familia boierilor Andronescu din Târgoviște, oamenii și alianțele lor matrimoniale, destine către Marele Război*, Comunicare prezentată la al XVIII-lea Congres de Genealogie și Heraldică, Iași, 10-12 Mai 2018;

Mihai Oproiu, Corina Voiculescu, *Târgoviște. Evoluția administrativă a municipiului între secolul al XV-lea și 1947*, Editura Zven, Târgoviște, 2019.

TÂRGOVIȘTE - THE CITY OF THE BOYAR FAMILIES ANDRONESCU-VLĂDESCU-STEMATIU

Abstract: Pages from the history of Târgoviște are revealed to the interested reader. The article is based on the research of the archive funds and books written on this subject.

Keywords: Nicolae Andronescu, Matei Vlădescu, Constantin Sănătescu, Târgoviște, Dâmbovița.